

ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΛΑΤΙΝΙΚΗ ΜΕΤΡΙΚΗ

Η λατινική μετρική, όπως και η αρχαία ελληνική, στηρίζονται στην *προσωδία*, δηλ. την εναλλαγή μακρών και βραχειών συλλαβών. Τα συνηθέστερα μετρικά πόδια είναι: *δακτυλός* (-uu), *σπονδαίος* (--), *τραχιαίος* (-u), *ιαμβός* (u-). Λιγότερο συχνά είναι ο *αμφιβραχίος* (u-u) και ο *ανάπαιστος* (uu-).

Οι συλλαβές από τη φύση τους είναι μακρές (-) ή βραχείες (u). Ο χαρακτηρισμός «μακρά», «βραχεία» αναφέρεται στο φωνήεν / δίφθογγο της συλλαβής.

Φύσει μακρές είναι οι συλλαβές που περιέχουν μακρό φωνήεν (π.χ. *rē-gī-nā*) ή δίφθογγο (au, eu, ae, oe, π.χ. *naū-tā*) ή φωνήεν προερχόμενο από δίφθογγο (π.χ. *in-īquus* <in-aēquus) ή συναιρέση φωνηέντων (π.χ. *cōgo* <coāgo).

Θέσει μακρές θεωρούνται οι συλλαβές στις οποίες το φωνήεν συνοδεύεται από δύο σύμφωνα, όμοια ή διαφορετικά, ή διπλά σύμφωνα, δηλ. x ή z, π.χ. : *ēst, dūx*. Μπορεί τα δύο επόμενα σύμφωνα να μην ανήκουν στην ίδια λέξη αλλά σε δύο συνεχόμενες, π.χ. *āt naūtaē*.

Το h δεν υπολογίζεται μετρικά, είναι σαν να μην υπάρχει το qu (κβ), θεωρείται ως ένα γράμμα, το ίδιο και το gu που προφέρεται γκβ, π.χ. *āquā, līn-guā*.

Όταν το φωνήεν ακολουθείται από σύμφωνο άφωνο (b, g, d, p, c, t) ή f και ακολουθεί υγρό (r ή l), η συλλαβή μπορεί να θεωρηθεί μακρά ή βραχεία, ανάλογα με τις ανάγκες του μέτρου, π.χ. *āgrōs*. Μακρά θεωρείται όταν το r ή l ανήκει σε άλλη λέξη.

Όταν έχουμε δύο φωνήεντα στη συνέχεια, έστω και αν παρεμβάλλεται h, το πρώτο θεωρείται βραχύ, π.χ. *tūus, nīhil*. Υπάρχουν όμως εξαιρέσεις του κανόνα αυτού.

Για τις λέξεις ελληνικής καταγωγής η προσωδία είναι η των ελληνικών λέξεων, π.χ. Θουκυδίδης > Thūcydídēs, μηχανή > mächīnā.

Την προσωδία των καταλήξεων μας δίνει το Τυπικό της Γραμματικής. Την προσωδία των θεμάτων των λέξεων μας δίνουν τα λεξικά.

Όταν η προηγούμενη λέξη τελειώνει σε φωνήεν ή δίφθογγο ή m (-em, -am, -um) και η επόμενη αρχίζει από φωνήεν ή h, το πρώτο φωνήεν εκθίβεται, για να αποφευχθεί η χασμωδία, π.χ. deserta in terra, monstrum horrendum. Εκθλιψη δεν πάσχουν τα επιφωνήματα ah, ah, pch, heu! Έννοείται ότι υπάρχει και η *συνίζηση*.

Η τελευταία συλλαβή του στίχου είναι προσωδιακά *αδιάφορη*, δηλ. μετρά ως μακρά ή βραχεία κατά περίπτωση.

Τέλος οι Λατίνοι χρησιμοποιούν την *τομή* του στίχου όπως οι Έλληνες, στο 2ο, 3ο, ή 4ο πόδι.

Τα κυριότερα μέτρα είναι:

α) *δακτυλικό εξάμετρο*:

Donec e/ris fe/lix//, mul/tos nume/ra bis a/micos
— ◡ ◡ | — — | — || — | — ◡ ◡ | — ◡ ◡ | — ◡

1 2 3 | 4 5 6 || 7 | 8 9 10 | 11 12 13 | 14 15

β) *ελεγειακό πεντάμετρο*:

tempora / si fue/rint// nubila / solus e/ris
— ◡ ◡ | — ◡ ◡ | — || — ◡ ◡ | — ◡ ◡ | —

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14

γ) *ιαμβικό εξάμετρο*:

I. Beatus ille qui pro-cul negotiis
◡ — | ◡ — | — ◡ | — ◡ | — ◡ | — ◡

II. pater na rura bobus exercet suis
◡ — | ◡ — | ◡ — | ◡ — | ◡ — | ◡ —

Το 5ο πόδι του II. στ. είναι *σπονδαίος*.